

Värdigt avsked

Efter 43 år som organist i S:t Jacobs kyrka gav Waldemar Åhlén på onsdagskvällen sin avskedskonsert. Vad var naturligare för denne svenske orgelvirtuos än att genomgående spela verk av J.S. Bach? Under 20- och 30-talen hörde han till de energiska kyrkomusiker, som sökte sprida kunskap om Bach, Schütz, Palestrina m. fl. klassiker inom kyrkomusiken. Romantiska ideal fick träda tillbaka för en ny objektiv, saklig syn på dessa kompositörer, deras musik och inte minst sätet att framföra den.

Här, på orgelmusikens område och särskilt beträffande J.S. Bach har Åhlén varit en av pionjärerna i Sverige. Som orgelexpert har han bidragit till spridandet av kunskaperna om den bachska orgeln och dess klangideal, registreringsprinciper och spelteknik. För denna kunskap och insikt har Åhléns kontakt med Bach-forskaren m. m. Albert Schweitzer varit väsentlig. Schweitzer besökte själv Sverige på 20-talet för att sprida nya bachrön och Åhlén har i sin tur besökt denne vid missionssjukhuset i Lambarene. Det var alltså inte av en tillfällighet som en kollekt till Schweitzer-missionen i Afrika insamlades i samband med konserten.

I enlighet med detta Åhléns

gedigna Bach-intresse var programmet upplagt och framfört. Alla verk utom ett spelades på den lilla kororgeln, som med sin mekaniska traktur och "barocka" disposition ger den mest trogna återgivningen av ett bachskt orgelverk.

Åhlén tog väl tillvara terrassdynamiska effekter och registrerade i exempelvis triosonatan i e-moll genomskinligt och pregnant. Trots detta saknade man i yttersatserna den precision, som krävs för att de självständiga stämmorna ska komma till sin rätt.

Det som längst dröjer kvar i minnet efter konserten är dock Åhléns uppbyggnad av de större verken — preludium och trippelfuga i Ess-dur, passacaglia i c-moll och koralen "Komm heiliger Geist, Herr Gott"; spänningen, växandet från det lilla enkla — trippelfugans första fuga — till det stora, märgfulla kontrapunktiska arbetet — trippelfugans sista och passacaglians avslutande fugor. Här tycks Åhlén helt förtrogen med Bachs sätt att som en arkitekt bygga upp sina orgelverk.

Som avslutning sjöngs gemensamt Åhléns sommarpsalm "En vänlig grönskas rika dräkt" i den överfulla kyrkan.

GUNNEL TÖRNQVIST
ANDERSSON